

Vzdělávací oblast: Jazyk a jazyková komunikace, Člověk a společnost
Vzdělávací obor: Cizí jazyk – latina

Předmět: Seminář klasické latiny

Charakteristika vyučovacího předmětu: Seminář klasické latiny prohlubuje a dále rozvíjí klíčové kompetence žáků, které si vytvořili během předchozího studia latiny. Vede je k osvojení správné techniky překladu na úrovni gramatické i stylistické – jak u textů prozaických, tak i poetických – a k přesnému a kultivovanému projevu v mateřském jazyce. Propojuje poznatky žáků získané v jiných humanitních předmětech (český jazyk a literatura, dějepis, kulturní dějiny) a zasazuje je do širšího celku evropského kulturního dědictví. Motivuje žáky k poznávání antické (a šířeji i latinské) kultury v jejích rozmanitých projevech (literatura, umění, mythologie, právo, architektura).

Obsahové vymezení: V předmětu Seminář klasické latiny se realizuje *nadstandardní* obsah vzdělávacího oboru latinský jazyk RVP GV; současně se realizují tematické okruhy průřezových témat Výchova k myšlení v evropských souvislostech a Multikulturní výchova.

- Zvuková a grafická stránka jazyka
  - středověká grafika latiny
  - uvedení do srovnávací jazykovědy – latina jako základ románských jazyků

- Jmenná flexe
  - odchylky a zvláštnosti v pravidelném skloňování substantiv 1. – 5. deklinace
  - odchylky ve skloňování adjektiv 3. deklinace a participií
  - řecké skloňování substantiv
  - prohloubení znalosti neurčitých zájmen
  - básnický plurál, plurál modestiae
  - specifika jmenné flexe ve středověké latině

- Lingvistická terminologie
  - prohloubení znalostí jmenné i slovesné terminologie
  - rozdíly oproti češtině a dalším jazykům (průběžně)

- Slovesná flexe
  - odchylky v pravidelném časování sloves 1. – 4. konjugace

- perfektní a supinový systém sloves 1. – 4. konjugace
  - nepravidelná slovesa *fieri, malle*; defektivní slovesa
  - praeteritopraesentia
  - specifika slovesné flexe ve středověké latině
- Větná syntax
    - opakování latinských infinitivních a participiálních vazeb a vedlejších vět
    - prohloubení znalosti latinského souvětí: věty časové, věty přípuskové, věty srovnávací
    - určovací věty druhové, věty se spojkou *quīn*
    - infinitiv historický
    - souslednost časová, nepřímá řeč
    - pasivně: podmínková souvětí v závislosti
  - Pádová syntax
    - ablativ vztahu, abl. odluky
    - genitiv vysvětlovací, genitiv vlastnosti
    - dvojí dativ u slovesa *esse*, dativ původový, dativní vazby básnické
    - dvojí akuzativ, akuzativ rozsahu, akuz. zvolací
  - Úvod do poetiky (zejména latinské)
    - charakteristické rysy básnického jazyka obecně
    - nejčastější figury a tropy
    - zvláštnosti jazyka římských básníků
  - Kulturní a historické reálie
    - prohloubení znalosti řecké a římské mythologie
    - „živé“ dějiny římské literatury – v dějinných a společenských souvislostech, významní latinští autoři a jejich díla
    - antika jako součást kulturního dědictví Evropy (umění, architektura, právo)

Časové a organizační vymezení: Předmět Seminář klasické latiny je řazen jako volitelný ve čtvrtém ročníku ve třídách s humanitním zaměřením a bezprostředně navazuje na předmět Latina, který je řazen ve druhém a třetím ročníku těchto tříd. Může být realizován i ve formě kroužku.

Předmět Seminář klasické latiny souvisí se vzdělávacími oblastmi Jazyk a jazyková komunikace a Člověk a společnost.

Výchovné a vzdělávací strategie:

Kompetence k učení:

- učitel vede žáky k pravidelnému studiu slovní zásoby a gramatických jevů
- učitel vede žáky k chápání systémové povahy jazyka i k chápání podstaty jednotlivých slovtvorných a gramatických jevů
- učitel vede žáky k samostatné práci se slovníkem a odbornou literaturou
- učitel se snaží vést žáky k samostatnému studiu jazyka rozšiřováním slovní zásoby a překlady textů

Kompetence k řešení problémů:

- učitel vede žáky k pečlivé analýze textu
- učitel vede žáky k hledání různých výrazových prostředků při překladu textu a zvažování jejich přiměřenosti
- učitel vede žáky k uplatňování analogie při studiu jazyků

Kompetence komunikativní:

- učitel žáky vede ke správnému užívání odborných názvů
- učitel žáky vede k přesnosti ve vyjadřování
- učitel žáky vede k rozlišování stylových prostředků
- učitel žáky vede k vlastnímu hodnocení vyjadřovacích schopností
- učitel se snaží žáky vést ke kultivovanému projevu

Kompetence sociální a personální:

- učitel žáky vede ke spolupráci
- učitel vytváří podmínky pro rozvoj sociálního citění žáků

Kompetence občanské:

- učitel vede žáky k rozlišování obecných a individuálních zájmů
- učitel vede žáky k respektování názorů a zájmů druhých
- učitel se snaží rozvíjet politické myšlení žáků

Kompetence k podnikavosti:

- učitel motivuje a vede žáky k zapojení do předmětových olympiád a průběžně je vede k soutěživosti a porovnávání výkonů

Zabezpečení výuky žáků se speciálními potřebami:

- žáci se speciálními potřebami jsou integrováni do běžných tříd a ve spolupráci s PPP škola vytvoří podmínky

pro jejich studium
Zabezpečení výuky nadaných žáků:

- pro rozvoj nadaných žáků škola vytvoří podmínky individuálním přístupem učitelů
- nadané žáky učitel vede k účasti v soutěžích

Výstupy ŠVP (4. ročník):	Učivo: Téma	Dílčí dělení	Průřezová témata
<ul style="list-style-type: none"> • žák chápe podstatu a funkci různých typů vedlejších vět, uvědomuje si funkce pádů ve větě a překládá frekventované jevy pádové syntaxe 	<ul style="list-style-type: none"> • latinská větná a pádová syntax pro pokročilé I 	<ul style="list-style-type: none"> • opakování znalostí větné syntaxe • věty časové, přípustkové, srovnávací • určovací věty druhové, věty se spojkou <i>quīn</i> • dvojí dativ u sl. <i>esse</i>, abl. odluky • dvojí akuzativ, gen. vysvětlovací 	
<ul style="list-style-type: none"> • propojuje poznatky z dějin literatury a z historie, interpretuje text v historických souvislostech 	<ul style="list-style-type: none"> • léta krize římské republiky 	<ul style="list-style-type: none"> • řečnictví – nejen politické: Cicero • historická monografie: Sallustius a commentarii: Caesar 	
<ul style="list-style-type: none"> • žák ovládá v úplnosti principy pravidelné latinské deklinace i konjugace, rozpoznává a správně překládá nepravidelné tvary ve jmenné i slovesné flexi 	<ul style="list-style-type: none"> • latinská morfologie pro pokročilé 	<ul style="list-style-type: none"> • odchylky a zvláštnosti v deklinaci substantiv a adjektiv • řecké skloňování • odchylky ve slovesné flexi, zejm. v perfektním systému • praeteritopraesentia 	
<ul style="list-style-type: none"> • uvědomuje si charakteristické rysy básnického jazyka; identifikuje figury a tropy v básnickém textu a chápe jejich funkce, srovnává s texty v jiných jazycích; aktivně pracuje s gramatickými příručkami a slovníkem 	<ul style="list-style-type: none"> • poetika I 	<ul style="list-style-type: none"> • básnický jazyk • nejčastější figury latinské poezie (anafora, aliterace, chiasmus, hendiadys, elipsa, paronomázie, onomatopoeie, kakofonie) • nejčastější tropy latinské poezie (metafora, metonymie, synekdocha, litotes, oxymorón) 	
<ul style="list-style-type: none"> • žák aplikuje své poznatky o básnickém 	<ul style="list-style-type: none"> • tři autoři doby 	<ul style="list-style-type: none"> • Vergilius – epik a klasik 	<ul style="list-style-type: none"> • Evropské kulturní kořeny

<p>jazyce na konkrétní texty; dokáže interpretovat básnický text a uvědomuje si různé úrovně jeho struktury</p>	<p>Augustovy</p>	<ul style="list-style-type: none"> • intertextualita v ant. literatuře • Ovidius – lyrik a milovník • římská poesie a antická mythologie ve výtvarném umění • Horatius – lyrik a satirik 	<p>a hodnoty</p>
<ul style="list-style-type: none"> • žák chápe podstatu polovětných vazeb, uplatňuje různé způsoby překladu ve vazbě ablativu absolutního; překládá i méně frekventované jevy pádové syntaxe; orientuje se v textu, samostatně pracuje se slovníkem 	<ul style="list-style-type: none"> • latinská větná a pádová syntax pro pokročilé II 	<ul style="list-style-type: none"> • složité infinitivní a participiální konstrukce • souslednost časová, nepřímá řeč • ablativ vztahu, dativ původový • akuzativ zvolací, gen. vlastnosti 	
<ul style="list-style-type: none"> • interpretuje texty v hlubších souvislostech historických a společenských; propojuje poznatky z literatury, historie a historické geografie 	<ul style="list-style-type: none"> • orbis Romanus 	<ul style="list-style-type: none"> • územní vývoj říše v zrcadle římských historiografů: Livius a Tacitus • správa říše za principátu: Plinius Mladší • římská encyklopedie: Plinius Starší 	<ul style="list-style-type: none"> • Psychosociální aspekty interkulturality <ul style="list-style-type: none"> - univerzální jazyk jako prostředek dorozumění • Člověk a životní prostředí <ul style="list-style-type: none"> - vztah člověka a jiných živých tvorů
<ul style="list-style-type: none"> • žák ovládá princip závislého užití konjunktivů, rozlišuje významy konjunktivů v různých typech vět vedlejších a podmínkových souvětích; srovnává syntaktické jevy v latině, češtině i jiných jazycích; chápe princip podmínkových souvětí v závislosti 	<ul style="list-style-type: none"> • syntax latinského souvětí I 	<ul style="list-style-type: none"> • upevňování znalostí skladby latinského souvětí • rozvíjení schopnosti překladu • opakování vět uvozených spojkami <i>ut</i> a <i>cum</i>, <i>consecutio temporum</i>, nepřímé řeči • podmínková souvětí v závislosti (pasivně) 	
<ul style="list-style-type: none"> • propojuje poznatky z literatury, historie a antické filosofie, interpretuje text v dobovém kulturně-společenském kontextu 	<ul style="list-style-type: none"> • „stříbrné“ období? 	<ul style="list-style-type: none"> • římská filosofie: Seneca • počátky románu: Petronius, Apuleius • poesie za principátu: Manilius, Lucanus 	<ul style="list-style-type: none"> • Žijeme v Evropě <ul style="list-style-type: none"> - evropské kulturní kořeny
<ul style="list-style-type: none"> • žák rozpozná v latinském textu rysy a 	<ul style="list-style-type: none"> • archaická latina 	<ul style="list-style-type: none"> • časové vymezení 	

<p>jevy charakteristické pro archaickou latinu a konfrontuje je s hláskoslovím a morfologií latiny klasické; chápe princip historického vývoje jazyka a srovnává s historickým vývojem češtiny</p>		<ul style="list-style-type: none"> • základní rysy a odlišnosti od latiny klasické v hláskosloví, morfologii i syntaxi 	
<ul style="list-style-type: none"> • překládá a interpretuje rané latinské texty v historických a kulturních souvislostech; chápe principy utváření římské slovesné kultury; dokáže zhodnotit význam antického divadla pro kulturní vývoj Evropy a přínos římského práva pro vývoj sociální 	<ul style="list-style-type: none"> • stará doba Říma 	<ul style="list-style-type: none"> • nejstarší latinské písemné památky • <i>Zákony XII desek</i> a počátky práva • římské divadlo: Plautus a Terentius + tradice antického divadla v evropské kultuře • zárodky literatury: Cato 	<ul style="list-style-type: none"> • Žijeme v Evropě - evropské kulturní kořeny
<ul style="list-style-type: none"> • žák překládá s velkou mírou samostatnosti a na dobré stylistické i jazykové úrovni kratší originální latinské texty, aktivně pracuje se slovníkem a dalšími příručkami; rozpoznává v textu jazykové prostředky typické pro konkrétní autory 	<ul style="list-style-type: none"> • syntax latinského souvětí II 	<ul style="list-style-type: none"> • upevňování znalostí skladby latinského souvětí • rozvíjení schopnosti překladu • idiolekt jednotlivých autorů 	
<ul style="list-style-type: none"> • interpretuje pozdní latinské texty v dobových historických, společenských a kulturních souvislostech; chápe principy utváření křesťanské kultury a dokáže zhodnotit její význam pro dějiny Evropy 	<ul style="list-style-type: none"> • poslední Římané 	<ul style="list-style-type: none"> • pozdní římská pohanská kultura: Ausonius, Symmachus • křesťanská literatura: sv. Augustin, sv. Jeroným 	<ul style="list-style-type: none"> • Sociokulturní rozdíly - asimilace a integrace - xenofobie - porozumění mezi lidmi různých kulturních okruhů
<ul style="list-style-type: none"> • žák rozpozná v latinském textu rysy a jevy příznačné pro středověkou latinu a konfrontuje je s morfologií a lexikem latiny klasické; uvědomuje si význam latinské tradice pro kulturu středověké Evropy; chápe princip historického vývoje 	<ul style="list-style-type: none"> • středověká latina 	<ul style="list-style-type: none"> • časové vymezení • konstituování románských jazyků vs. latinská tradice středověké Evropy • základní rysy a odchylky od latiny klasické v hláskosloví, 	<ul style="list-style-type: none"> • Psychosociální aspekty interkulturality - univerzální jazyk jako prostředek dorozumění • Žijeme v Evropě

románských jazyků a srovnává s historickým vývojem jazyků slovanských		<ul style="list-style-type: none"> morfologii a syntaxi grafika středověké latiny 	- evropské kulturní kořeny
<ul style="list-style-type: none"> žák identifikuje v básnickém textu i méně frekventované figury a tropy a chápe jejich funkce; chápe formální i ideovou odlišnost latinské poezie středního věku od poezie doby klasické, srovnává s živými jazyky 	<ul style="list-style-type: none"> poetika II 	<ul style="list-style-type: none"> další frekventované figury a tropy latinské poezie (paronomázie, anti/klimax, homoioteleuton, hyperbola, ironie, paradox) leoninský hexamet, rým v latinské středověké poesii 	
<ul style="list-style-type: none"> chápe středověké latinské texty v hlubších souvislostech historických, společenských a kulturních; propojuje poznatky z literatury, historie a kulturní historie 	<ul style="list-style-type: none"> „temný“ středověk? 	<ul style="list-style-type: none"> septem artes liberales raná křesťanská hagiografie, karolinská renesance: Einhard vagantská poesie: Archipoeta významní autoři českého středověku: Kosmas, Karel IV., Jan Hus 	<ul style="list-style-type: none"> dtto
<ul style="list-style-type: none"> žák aplikuje svou znalost principů jazykového systému klasické latiny na texty humanistické a barokní; překládá s velkou mírou samostatnosti a na dobré stylistické i jazykové úrovni kratší neupravené dobové texty, aktivně pracuje se slovníkem a dalšími příručkami 	<ul style="list-style-type: none"> humanistická a barokní latina 	<ul style="list-style-type: none"> vymezení: návrat ke klasickému vzoru → upevňování znalosti syntaxe latinského souvětí nácvik gramaticky správného a stylisticky dobře zvládnutého překladu 	
<ul style="list-style-type: none"> uvědomuje si význam latinské tradice pro kulturu renesanční i barokní Evropy; chápe českou kulturní tradici v dobovém evropském kontextu 	<ul style="list-style-type: none"> latinský humanismus a baroko 	<ul style="list-style-type: none"> evropští humanisté: Erasmus čeští humanisté: Hasištejnský, Campanus latina jako univerzální jazyk: T. Moore, K. Kolumbus, G. Galilei autoři českého baroka: Komenský, Balbín 	<ul style="list-style-type: none"> Žijeme v Evropě - evropské kulturní kořeny

<ul style="list-style-type: none"> • žák chápe význam a přínos antické kultury a řecko-římské civilizace pro kulturu Evropy v rozmanitých oblastech lidského vědění a umění; konfrontuje ji s tradicemi jiných kultur	<ul style="list-style-type: none"> • antika v evropské i české kultuře	<ul style="list-style-type: none"> • tradice antické kultury v průběhu věků • antika jako zdroj inspirace v evropském umění • římská architektura a právo	<ul style="list-style-type: none"> • dtto
--	---	--	--